

Innledning

Når dette skrives, har Norge valgt en annen vei enn det øvrige fastlands-Norden i spørsmålet om tilknytning til EU. Tiden etter det norske NEI har vist at på den ene siden har den norske motstanden økt i tiden etter avstemningen, på den annen side videreføres en politikk som i lukkede og åpne rom gjør Norge stadig mer integrert med EU. I skrivende stund er det fra norske myndigheters side stor interesse for å gå inn i Schengen-samarbeidet. Saken er nylig blitt offentlig kjent, offentlig kjent er det også blitt at arbeidet med slik integrering har pågått lenge i de lukkede rom. De som har vært bekymret for at Norge skulle bli isolert har betydelig mindre grunn til å engste seg, enn de som er bekymret for omfanget av og innholdet i den vesteuropeiske integrasjon.

Det er også liten grunn til å engste seg for at Norge som et "utenforland" skal vanskeliggjøre det nordiske Rettfærd-samarbeidet. Derimot vil det naturlig nok utvikle seg forskjeller med hensyn til interessen for EU-retten mellom norske og andre nordiske bidrag. Dette vil sannsynligvis bare være ett grunnlag av flere til at det i framtiden vil bli et større mangfold i Rettfærds spalter. Nye moteretninger vil oppstå og nye generasjoner av forfattere og lesere vil sette sitt preg på Rettfærd. Å være et kritisk juridisk tidsskrift betyr noe annet idag enn for få år siden. Fra et mer dogmatisk grunnlag har tidsskriftet utviklet seg i pluralistisk retning, men også pluralismen må

være tuftet på et felles kritisk fundament.

I dette nummeret bringer vi fem artikler som tar opp grunnleggende rettsvitenskapelige problemstillinger med ulike innfallsvinkler og to artikler som beskriver konkrete fenomener. Felles for flere av artiklene at de i særlig grad fokuserer på forholdet mellom retten og menneskene. *Lars D. Eriksson* mener at vi har tatt feil i vår antakelse om at den liberale staten og velferdsstaten er to kvalitativt ulike statstyper. Bare ved å se på velferdsstaten som en forlengelse av den liberale staten, kan vi skape oss en adekvat forståelse av innholdet i velferdsstaten og de utfordringer vi står overfor.

Sosiologen *Dag Østerberg* har satt seg inn i rettsøkonomiens grunnleggende fundament, og han har utfordret norske rettsøkonomer og rettsvitere på et forskerkurs for norske doktorander. Foredraget bringes lett bearbeidet. Østerberg mener at retten bygger på fellesskap mellom mennesker (skjønt et fellesskap som lar mye tilbake å ønske), mens økonomisk tenkning løser opp alle fellesskaper, også rettens fellesskap, og derfor må brukes med forsiktighet av jurister.

Alexander C. Ljungström knytter i sin artikkel retten til mennesket og imøtegår den analytiske rettstenkning som ser på retten som objekt, uavhengig av menneskene. *Ditlev Tamm* beskriver rettens teknologi før elektronikken. Artikkelen bygger på et foredrag ved Københavns Universitet i januar 1995. Han tar utgangspunkt i en inn-

deling av verdenshistorien i tre perioder, gudenes, heltenes og menneskenes tidsalder. Har vi gjort teknologien til de nye guder som vi lar oss styre av?

Inger Johanne Sand tar den rettslige betydningen av brede formålsbestemmelser i lovgivningen opp til kritisk drøftelse og stiller spørsmålet om bruk av slike lovgivningsformer er uttrykk for en overgang fra materielle til prosedurale lovgivningsformer.

Gunnar Eriksen tar for seg den norske spesialistutredningen om samenes rett til land og vann, og er kritisk til rettskildebru-

ken og forståelsen av "gjeldende rett" i utredningen. Med sin "norske" tilnærming til problemene og manglende vektlegging av urbefolkningsinteresser, kan utredningen være egnet til å svekke samenes muligheter til å bli sikret rett til naturressursene i samiske områder.

Ulf Stridbeck har skrevet om justismordet mot Per Liland. Artikkelen beskriver saken og fokuserer på svakheter ved det norske straffesystemet, som muliggjør skandaler av denne typen.

Dette nummeret er redigert av den norske redaksjonen.